

แนวคิดเรื่องความงามของอานันทะ เค. คูมาราสวามี A Concept of Beauty of Ananda K. Coomaraswamy

พระมหาปัญญา ธนปญโญ (บัวทอง)

Phramaha Panya Dhanapañño (Bouthong)

บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: panyabouthong@gmail.com

Received June 21, 2025; Revised December 17, 2025; Accepted: December 25, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องความงามของอานันทะ เค. คูมาราสวามี ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษา พบว่า ความงามเป็นคุณค่าอย่างหนึ่งที่มนุษย์รับรู้ได้ และมีการถกเถียงในวงวิชาปรัชญามานาน นักปรัชญาคนสำคัญ เช่นเพลโตมองว่า ความงามเป็นความงามที่ต้องมีแบบของความงาม ที่ดำรงอยู่อย่างแท้จริงในโลกแห่งแบบ ความงามที่เห็นในโลกนี้เป็นเพียงเงาสะท้อนของความงามแท้จริงในโลกอุดมคติ ความงามเชื่อมโยงกับความดีและความจริง และ โธมัส อควินัสมองว่า ความงามเป็นคุณลักษณะหนึ่งของสิ่งที่ดี และเกี่ยวข้องกับพระเจ้าในฐานะ จุดสูงสุดของความดีและความงาม อานันทะ เค. คูมาราสวามี ถือว่าความงาม คือหนึ่งในคุณลักษณะของความจริงสูงสุด หรือที่ในปรัชญาอินเดียเรียกว่า สัต (ความมีอยู่แท้) จิต (ความรู้แจ้ง) อานันทะ (ความสุขอันเป็นอมตะ) ท่านดำหนิศิลปะสมัยใหม่และทัศนคติตะวันตกที่ยกย่องความแปลกใหม่ และความพึงพอใจทางอารมณ์ ท่านถือว่านี้คือการบิดเบือนเจตนารมณ์ดั้งเดิมของศิลปะซึ่งเคยเป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ ท่านเสนอว่า ความงามมิใช่สิ่งสัมผัสทางอารมณ์หรือรสนิยม ความงามคือการปรากฏของความจริงสูงสุด ในมิติสัมผัส ศิลปะต้องเป็นการสื่อสารเชิงจิตวิญญาณ ไม่ใช่เพื่อความเพลิดเพลินเพียงผิวเผิน ความกลมกลืนและระเบียบคือหัวใจของความงาม ในงานนี้ผู้วิจัยเห็นด้วยกับอานันทะ เค. คูมาราสวามี เพราะแนวคิดของท่านให้ความเข้าใจเรื่องความงามในระดับลึกซึ้งทางจิตวิญญาณ โดยไม่ลดทอนความงามให้เป็นเพียงวัตถุแห่งความพึงพอใจทางประสาทสัมผัสหรือความรู้สึกส่วนบุคคลเท่านั้น ตรงกันข้าม ท่านมีทัศนะว่าความงามคือการปรากฏของความจริงสูงสุด ในเชิงสัมผัส และเชื่อมโยงอย่างแนบแน่นกับโครงสร้างของจักรวาล ถ้าพิจารณาเรื่องนี้ ก็แสดงว่า แนวคิดเรื่องความงามของคูมาราสวามี มีความคล้ายกันกับแนวคิดเรื่องความงามของเพลโต เพราะเป็นสัมบูรณ์นิยม

คำสำคัญ: ความงาม; สุนทรียศาสตร์; อานันทะ เค. คูมาราสวามี

Abstract

The purpose of this article is to analyze Ananda K. Coomaraswamy's conception of beauty. The study employs a documentary research method, drawing upon relevant texts and scholarly works. The findings reveal that: - beauty is a value that can be perceived by humans and has long been a subject of philosophical debate. Prominent philosophers such as Plato regarded beauty as something that must correspond to an ideal Form of Beauty, which truly exists in the World of Forms. The beauty perceived in this world is merely a reflection of the true beauty found in the ideal realm. Beauty, in Plato's view, is intrinsically linked to goodness and truth. Similarly, Thomas Aquinas considered beauty as a characteristic of the good, relating it to God as "the ultimate source of goodness and beauty. Ananda K. Coomaraswamy regarded beauty as one of the attributes of the ultimate reality, which in Indian philosophy is referred to as *Sat* (absolute being), *Cit* (pure consciousness), and *Ananda* (eternal bliss). He criticized modern art and Western perspectives that emphasize novelty and emotional gratification, viewing such tendencies as distortions of the original intent of art, which was once sacred. Coomaraswamy proposed that beauty is not merely a matter of emotional response or personal taste; rather, it is the manifestation of the ultimate truth in the sensory dimension. Art, therefore, must serve as a medium of spiritual communication, not merely for superficial enjoyment. Harmony and order, according to him, are the essence of beauty. In this study, the researcher aligns with the views of Ananda K. Coomaraswamy, as his perspective offers a profound spiritual understanding of beauty. This approach does not reduce beauty to an object of sensory pleasure or personal sentiment; rather, it affirms beauty as "the manifestation of the ultimate truth" in perceptible form, intimately connected to the structure of the cosmos. When considered from this perspective, Coomaraswamy's conception of beauty appears to resonate with Plato's—both reflecting a form of absolutism.

Keywords: Beauty; Aesthetics; Ananda K. Coomaraswamy

บทนำ

ความงามเป็นคุณค่าอย่างหนึ่งที่มนุษย์รับรู้ได้ และมีการถกเถียงกันมายาวนาน ในวงวิชาปรัชญาควบคู่กับการสนใจเรื่องความจริง และความดี สาขาของปรัชญาที่สนใจศึกษาเรื่องความงามคือ สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) ที่ศึกษาว่าความงามคืออะไร อย่างไรจึงเรียกว่างาม เราจะเข้าถึงหรือสร้างความงามดังกล่าวได้อย่างไร ความงามดังกล่าวมุ่งไปที่งานศิลปะ ไม่ใช่ความงามโดยธรรมชาติ สุนทรียศาสตร์จึงศึกษาใน 2 ส่วนคือ แนวความคิดเรื่องความงาม และเรื่องศิลปะทั้งในส่วนที่เป็นจิตรกรรม (Painting) ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม (ดนตรีและนาฏกรรม (Music

and Drama) สุนทรียศาสตร์ยังแสวงหานัยความงาม ประสบการณ์เกี่ยวกับความงาม พร้อมการแสวงหาคำตอบให้กับความงามและสร้างเกณฑ์การตัดสินที่ว่างและคุณค่าความงาม ที่น่าแปลกคือ สุนทรียศาสตร์ถูกประเด็นเรื่องความงามอยู่ 3 ประเด็นกว่า 400 ปี ได้แก่ 1) ความงามในฐานะปรีชาหรือวัตถุวิสัย อันเป็นพรสวรรค์อย่าง Leonardo da Vinci ที่สร้างเสน่ห์งามสง่าชวนมอง สร้างพลังอารมณ์ ท่ามกลางบรรยากาศม่านหมอก ครุ่นคิดท่ามกลางบรรยากาศเจียบสงบ (Renaissancesism) หรือผลงานของ Michael Angelo. แสดงให้เห็นแนวคิดของลัทธิมนุษยนิยมตามหลักเพลโตที่ให้ ความสำคัญในคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (กัจจกร สุนพงษ์ศรี, 2556) ความงามเป็นเรื่องส่วนบุคคล ที่ให้คุณค่ากับงานศิลปะ (Subjectivity) และศิลปินเองก็แสดงความสามารถตามความเห็นของตนเองเป็น การแสดงออกของศิลปินล้วน ๆ เช่น ผลงานของ Vincent van Gogh กลุ่ม Expressionism เพื่อการแสวงหาความหมายของ "ความรู้สึกมีชีวิตชีวา" (Being alive) และประสบการณ์ทางอารมณ์แทน ความเป็นจริงทางวัตถุ ศิลปินกลุ่มนี้มีแนวโน้มจะบิดเบือนความเป็นจริง เพื่อที่จะแสดงผลที่มีต่อ อารมณ์และเป็นรูปแบบศิลปะอัตวิสัย (Subjective art form) และ ๓) ความงามเป็นเรื่องของสังคม และประโยชน์เพื่อรับใช้สังคม นั่นคือ ความงามต้องมีองค์ประกอบสังคมและชนชั้นทางสังคมเข้ามา เกี่ยวข้องด้วย เช่น พระราชวังแวร์ซาย พระราชวังเคมลิน วัดพระแก้ว ภาพยนตร์กัลปพฤกษ์ วัดพระ แก้ววังหน้าโดยนายมนัสนาถไวยสมัยรัชกาลที่ 4 (เป็นการบรรยายถึงสังคมและชนชั้นที่มีการแย่งชิงกัน

อานันท์ เค. คูมาราสวามี กล่าวว่า “ไร้ศิลปก็ไร้บรรดาประโยชน์ ศิลปะที่ขาดความถูกต้องตาม ครรลองคลองธรรมก็ไร้บรรดาประโยชน์เช่นกัน ช่างศิลป์จึงผลิตงานศิลป์เพื่อการใช้สอย ความปิติสุข เพียงอย่างเดียวนำไปใช้สอยไม่ได้” (Coomaraswamy, Ananda K., 2022) สุนทรียภาพจะหมด คุณสมบัติทางวิชาการ หากเราใช้ความชอบ-ความไม่ชอบ ตัดสินหรือตีความ หรือนึกเองว่า มนุษย์คน อื่นคิดเรื่องสุนทรียภาพเหมือนกับเรา หรือทุก ๆ คนมีแรงจูงใจจากความงาม หรือกำลังแสดงออกทาง สุนทรียภาพ แต่เราต้องพิจารณาทฤษฎีสุนทรียภาพ เพื่อ 1) ทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่เป็น องค์ประกอบให้กับสุนทรียภาพ 2) เพื่อตั้งคำถามถึงมุมมองทางด้านความงามว่า ต่างจากเราหรือไม่ ซึ่งอาจจะไม่จริงไปกว่ามุมมองของเรา แม้จะต่างจากมุมมองของเราเอง (Coomaraswamy, Ananda K., 2022) อานันท์ เค. คูมาราสวามี มีทัศนะว่า ศิลปะดั้งเดิมเน้นจุดประสงค์สองประการคือ ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน หรือ “ความพึงพอใจของความต้องการในปัจจุบัน” การอนุรักษ์ ประการ หลัง การถ่ายทอดคุณค่าทางศิลปกรรมและคำสอนทางจิตวิญญาณที่ ปรากฏในขนบธรรมเนียม ประเพณี ความชัดเจนของศิลปะและงานฝีมือแบบดั้งเดิมนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการรับรู้ที่อ่อนไหวไม่มาก ก็น้อยและพบในศิลปะสมัยใหม่เช่นกัน อานันท์ เค. คูมาราสวามี ให้คำเปรียบเทียบสุนทรียภาพหรือ ความงามไว้ว่า “... มหาวิหารไม่ได้สวยงามเท่าเครื่องบิน เพลงสวดมนต์ (Hymn) ไม่งามกว่าสมการ ทางคณิตศาสตร์ ดาบที่ตีขึ้นอย่างดี ไม่ได้งามไปกว่ามีดผ่าตัด (Scalpel) ที่ผลิตมาเป็นอย่างดี แม้ว่า ความคมของดาบจะนำไปใช้เพื่อฆ่าฟัน แต่ความคมของมีดผ่าตัดนำไปใช้เพื่อรักษาคนป่วย งานศิลปะ มีทั้งดีหรือไม่ดี สวยงามหรือน่าเกลียดอยู่ในตัวมันเอง ตามที่สร้างมาดีหรือไม่ดีและทำขึ้นมาเองกับมือ คือ แสดงออกหรือไม่แสดงออก หรือสมหรือไม่สมวัตถุประสงค์...” (Coomaraswamy, Ananda K., 1977) เขาเห็นว่าความงามเป็นมากกว่าความบันเทิงและความเพลิดเพลินทั่วไป แนวคิดเรื่องความ งามของเขายังเกี่ยวข้องและจำเป็นต่อการตระหนักรู้ของผู้คนในโลกปัจจุบัน ไม่ใช่แค่เพราะ สุนทรียภาพศักดิ์สิทธิ์และจิตวิญญาณเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับความเป็นมนุษย์ด้วย

ดังนั้น ความงามจึงก้าวข้ามอุปสรรคทั้งหมดของการแบ่งความงามและความน่าเกลียดของสังคมปัจจุบัน ความงามอยู่ในตัวเรา หากเรามองโลกและผู้คนในโลกด้วยหัวใจและวิญญาณอันศักดิ์สิทธิ์ของเรา โลกก็จะดูสวยงามสำหรับเราเสมอ เพราะความงามที่แท้จริงนั้น แม้นักพรตผู้นั่งสมาธิย่อมรับรู้ได้ ส่วนผู้เพลิดเพลินกับความละม่อมย่อมรับรู้ไม่ได้ ดังนั้น ทางเลือกจึงอยู่ที่ตัวเราว่าเราจะทำให้โลกนี้และชีวิตของเราสวยงามได้หรือไม่ ทางเลือกที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเราที่ต้องสร้างบ้านหรือที่อยู่อาศัยที่สมบูรณ์แบบและมีชีวิตที่สวยงาม เขามีทัศนะว่า 1) ความงามเป็นสภาวะ (Beauty is State) 2) ความงามเป็นอัตวิสัย (Subjectivity) 3) ความงามเป็นอชฌัตติกญาณ (Intuition) และ 4) ความงามเป็นอรรถประโยชน์ (Utility) อานันท์ เค. कुमारาสวามีเทียบให้เห็นว่ารูปพระผู้เป็นเจ้ายังช่วยในการทำจิตให้สงบ เพื่อไตร่ตรองเหตุการณ์ เรื่องราวและสิ่งต่าง ๆ เหมือนกับหมอน้ำช่วยในการขนส่งน้ำ (A. Raghuramaraju, 2023)

จะเห็นได้ว่า แนวคิดเรื่องความงามของอานันท์ เค. कुमारาสวามีนั้นมีทั้งส่วนที่เหมือนกันและแตกต่างกันจากนักปรัชญาตะวันตก ทำให้ผู้วิจัยประสงค์จะศึกษาให้ลึกลงไปรายละเอียดเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องความงามของอานันท์ เค. कुमारาสวามีจะได้อภิปรายในรายละเอียดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องความงามของอานันท์ เค. कुमारาสวามี

ระเบียบวิธีวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง “แนวความคิดเรื่องความงามของอานันท์ เค. कुमारาสวามี” นี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความงามของอานันท์ เค. कुमारาสวามี จากเอกสารปฐมภูมิ (Primary Source) คือ หนังสือ (1) That Beauty Is a State in The Dance of Shiva, 2019. (2) The Dance of Shiva: Fourteen Indian Essays., 1957. (3) Traditional Art and Symbolism, 1977. (4) Forgotten Books (formerly titled Why Exhibit Works of Art), first published, 1956.
2. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความงามของอานันท์ เค. कुमारาสวามี ได้แก่ เอกสารประเภทตำราและหนังสือวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวิชาการจากวารสารและสื่อออนไลน์
3. เรียบเรียง วิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิดตามวัตถุประสงค์
4. สรุปผลของการศึกษา แล้วนำเสนอเป็นงานวิจัยต่อไป

ผลการศึกษา

อานันท์ เค. कुमारาสวามี มีทัศนะว่า ศิลปะคือ คุณสมบัติของศิลปินที่เป็นความรู้และทักษะประเภทหนึ่ง ที่ตัวศิลปินรู้และไม่ใช้สิ่งที่ควรทำ แต่จะเป็นจินตนาการถึงรูปร่างของศิลปะและความงาม/สุนทรียภาพที่จะต้องทำนั้นจะทำได้อย่างไร? จะทำให้รูปแบบเหล่านี้ปรากฏขึ้นได้อย่างไร? เพื่อให้เข้ากับวัสดุที่เหมาะสมและเพื่อจะได้ในสิ่งประดิษฐ์ที่อาจต้องนำไปใช้ เช่น ช่างต่อเรือ มิได้สร้างเรือเพื่อความสวยงาม แต่เพื่อให้ลูกเรือแล่นเรือบนน้ำได้ แท้ที่จริงแล้ว เรือที่สร้างด้วยฝีมือจะต้อง

สวยงาม แต่ช่างต่อเรือไม่ได้ต่อเรือเพื่อความสวยงาม อันที่จริงแล้ว เรือที่สร้างจากช่างยอดฝีมือ (Well-made icon) จะสวยงามโดยปริยาย กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ผู้ใช้จะปิดเมื่อเห็นเรือ ส่วนช่างหล่อกำลังหล่อทองสัมฤทธิ์ของตนเพื่อใช้สอยเป็นหลัก ไม่ใช่หล่อเป็นแท่นวางเครื่องประดับ หรือเพื่อเอาไว้จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ (Coomaraswamy) ดังที่อานันท์ เค. คูมาราสวามี กล่าวว่า

.. มหาวิหารไม่ได้สวยงามเท่าเครื่องบิน เพลงสวดมนต์ (Hymn.) สวยงามกว่าสมการทางคณิตศาสตร์ ดาบที่ดีขึ้นอย่างดี ไม่ได้สวยงามไปกว่ามีดผ่าตัด (Scalpel.) ที่ผลิตมาเป็นอย่างดี แม้ว่าความคมของดาบเล่มหนึ่งจะนำไปใช้เพื่อสังหาร แต่ความคมของมีดผ่าตัดนำไปใช้เพื่อรักษาโรค งานศิลปะมีทั้งดีหรือไม่ดี สวยงามหรือน่าเกลียดอยู่ในตัวมันเอง ตามที่สร้างมาดีหรือไม่ดีและทำขึ้นมาเองกับมือ คือ แสดงออกหรือไม่แสดงออก เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม จากวัตถุประสงค์ (Coomaraswamy, Ananda K., 1977)

ภาพรวมความงามหรือสุนทรียภาพในมุมมองของอานันท์ เค. คูมาราสวามี นั้น ความงามหรือสุนทรียภาพเป็นสภาวะ (That Beauty Is a State) คือ “ทุก ๆ คนเลือกสิ่งที่ตนรักจากสิ่งที่งดงามตามรสนิยมของตนเอง” ความงามหรือสุนทรียภาพเป็นอัตวิสัย (Objectivity) แม้ว่าพระผู้เป็นเจ้าเป็นองค์ศิลปินพระองค์แรก แต่ไม่ได้หมายความว่าพระองค์สร้างสภาวะที่ไม่น่ารัก ไม่น่างดงาม อย่างช่างปั้นหม้อที่ทำหม้อหลุดมือ (Coomaraswamy, Ananda K., 2019) อานันท์ เค. คูมาราสวามี มองความงามหรือสุนทรียภาพเป็นอัตวิสัย เป็นความงามหรือสุนทรียภาพ ที่เราเห็นและสัมผัสได้ถึงถึงความงามหรือสุนทรียภาพ เราได้เห็นและได้เป็นหนึ่งเดียวกับองค์พระผู้เป็นเจ้า 1) ความงามหรือสุนทรียภาพเป็นอชฌัตติกญาณ ในส่วนที่เป็นศิลปินต้นกำเนิดภาพ เช่น กวีหรือผู้สร้างสรรค์ชิ้นงานศิลปะ 2) การแสดงให้เห็นสัทญาณภายใน เช่น ผู้สร้างสรรค์ชิ้นงานศิลปะ หรือผู้สร้างสรรค์วิสัยทัศน์แห่งความงาม หรือสุนทรียภาพ 3) การบ่งชี้ถึงการแสดงให้เห็นสัทญาณภายใน จากสัญลักษณ์ภายนอกเช่น ภาษาเพื่อการสื่อความ หรือกิจกรรมทางเทคนิค ท้ายสุดความงามหรือสุนทรียภาพและความจริง อานันท์ เค. คูมาราสวามี สรุปความงามหรือสุนทรียภาพไว้ว่า “หากเรามองเห็นรูปแบบที่งดงาม นั่นคือ ภาพสะท้อนขององค์พระผู้เป็นเจ้า ที่สาดส่องผ่านเข้ามา” (Coomaraswamy, Ananda K., 2019) อานันท์ เค. คูมาราสวามีกล่าวว่า ในประเด็นที่เรามีสิทธิ์ชอบธรรมที่จะพูดถึงความงาม/สุนทรียภาพที่สมบูรณ์ (Absolute Beauty) และพิสูจน์ความงาม หรือสุนทรียภาพของพระผู้เป็นเจ้า เราได้หมายความว่า พระผู้เป็นเจ้า (โดยที่พระองค์มิได้มีส่วนเกี่ยวข้อง) มีสภาวะภาพของพระองค์ที่น่ารัก ที่สามารถเป็นองค์ความรู้ในแง่ที่เราเห็นและสัมผัสได้ถึงถึงความงามหรือสุนทรียภาพ เราได้เห็นและได้เป็นหนึ่งเดียวกับองค์พระผู้เป็นเจ้า แม้ว่าพระผู้เป็นเจ้าเป็นองค์ศิลปินพระองค์แรก แต่ไม่ได้หมายความว่า พระองค์สร้างสภาวะที่ไม่น่ารัก ไม่น่างดงาม อย่างช่างปั้นหม้อที่ทำหม้อหลุดมือ (Coomaraswamy, Ananda K., 2019) อานันท์ เค. คูมาราสวามี มองความงามหรือสุนทรียภาพเป็นอัตวิสัย

ความงามในมุมมอง อานันท์ เค. คูมาราสวามี ประกอบด้วยความงามหรือสุนทรียภาพเป็นสภาวะ ความงาม/สุนทรียภาพในมุมมองของเขาเป็นอัตวิสัย ความงามหรือสุนทรียภาพในมุมมองของอานันท์ เค. คูมาราสวามี เป็นอชฌัตติกญาณ ความงามหรือสุนทรียภาพเป็นอรรถประโยชน์และอานันท์ เค. คูมาราสวามี ไม่รับ “รส” เป็นองค์ประกอบของความงาม

อานันทะ เค. คูมาราสวามี นิยามศิลปะว่า เป็นคุณสมบัติของศิลปินที่เป็นความรู้และทักษะ เพื่อสร้างจินตนาการรูปทรงและความงามให้ปรากฏ ในวัสดุที่ใช้เพื่อให้ได้ผลงานสำหรับนำไปใช้ หรือนำไปแสดง ดังที่ อานันทะ เค. คูมาราสวามี กล่าวว่า “มหาวีหารไม่ได้สวยงามเท่าเครื่องบิน ... เพลงสดมภ์ (Hymn) สวยงามกว่าสมการทางคณิตศาสตร์ ... เป็นต้น (Coomaraswamy, Ananda K., 1977) โดยภาพรวม อานันทะ เค. คูมาราสวามี มีทัศนะว่า ความงามเป็นสภาวะ (That Beauty (Rasa) Is a State) หมายถึง เราเลือกสิ่งที่เรารักจากรสนิยมของเราเอง ความงามเป็นอัตวิสัย (Subjectivity) ความงามที่เห็นและสัมผัสได้ ความงามเป็นอรรถกถา (Tuition) ศิลปะจากการเป็นศิลปินมือแรก การแสดงให้เห็นสัทญาณภายนอกและภายใน ท้ายที่สุดคือ ความงามและความจริง (Beauty and Truth) เขาสรุปความงามไว้ว่า “หากเรามองเห็นรูปแบบที่งดงามคือ รูปแบบที่สะท้อนความงามขององค์พระผู้เป็นเจ้า...” (Coomaraswamy, Ananda K., 2019) มีข้อพิจารณา ดังนี้

1. ความงาม เป็นสภาวะ อานันทะ เค. คูมาราสวามี มีทัศนะว่าความงามคือ สภาวะ (Coomaraswamy, Ananda K., 1957) นักวิชาการยอมรับกันว่า วัตถุตามธรรมชาติ เช่น มนุษย์ สัตว์ หรือภูมิทัศน์และสิ่งประดิษฐ์ เช่น โรงงาน สิ่งทอ หรือศิลปะที่บรรจงทำอาจงดงาม หรือน่าเกลียดได้ แต่ไม่เคยมีหลักการโดยรวมที่จะชี้แยกแยะสิ่งดังกล่าวได้ ที่ว่าสิ่งที่งดงามสำหรับคน ๆ หนึ่ง กลับน่าเกลียดสำหรับอีกคนหนึ่ง หากความงามเป็นสภาวะหรือภาวะ หรือสิ่งที่มีอยู่และเป็นอยู่ หรือสภาพการณ์แล้วนั้น จุดแข็งของความงามอยู่ที่เสรีภาพในการเลือก ที่จะชอบหรือเลือกที่จะไม่ชอบ โดยไม่มีใครบังคับได้ แต่จุดอ่อนหรือความเอนเอียงอยู่ที่เราจะไม่ค่อยมีโอกาสหาความงามและศิลปะไม่กี่ชิ้นที่จะเลือก มีสภาวะหรือภาวะหรือสิ่งที่มีอยู่และที่เป็นอยู่ หรือมีสภาพการณ์ไม่มากนักที่จะเลือก แนวคิดที่ว่าความงามคือ สภาวะมีความสมดุลทางแนวคิด ดังที่ Wordsworth's กล่าวว่า ในการไตร่ตรองประเด็นสุนทรียศาสตร์เหมือนกับความรักและความรู้ ความงามจึงไม่มีระดับ ไม่ว่าจะซับซ้อนและ/หรือไม่ซับซ้อน อยู่ในสถานะเดียวกัน เหมือนกับเพลงโซนาตา ไม่งดงามหรือไพเราะไปกว่าบทเพลงพื้นบ้านธรรมดา หรือภาพวาด อันงดงามกว่าลายเส้น เพียงเพราะความประณีตบรรจงมากกว่า ศิลปะอารยะไม่ได้สวยงามไปกว่าศิลปะไร้อารยะ เพียงเพราะว่าอารมณ์ภาพน่าดึงดูดใจมากกว่า (Coomaraswamy, Ananda K., 2022) หากความงามเป็นสภาวะหรือภาวะ หรือสิ่งที่มีอยู่ และเป็นอยู่ หรือสภาพการณ์แล้วนั้น มีทัศนะว่า อานันทะ เค. คูมาราสวามี คิดวิเคราะห์ไว้ดีแล้ว แม้จะมีแนวคิดอื่น เช่น แนวคิดความงามแบบคลาสสิก หรือแนวคิดความงามอุดมคตินิยม หรือจิตนิยม หรือแนวคิดความงามแบบรักและโหยหา (Love and Longing) หรือแนวคิดความงามแบบบริติชนิยม (Hedonist Conceptions) หรือแนวคิดแบบการใช้สอยได้หรือไร้ประโยชน์ (Use and Uselessness) ดังที่อานันทะ เค. คูมาราสวามี อ้างสุภาษิตของติตัส ลูเครติอุส คาร์สที่ว่า “ลางเนื้อชอบลางยา” นัยสำคัญของแนวคิดความงามที่ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยเฉพาะการนำไปใช้กับโรงงานอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าเข้าสู่ตลาด จะขาดศิลปะและความงามไม่ได้เด็ดขาด เพราะผลิตภัณฑ์ต้องมีความงาม ต้องสนองความต้องการผู้บริโภค รสนิยมและอรรถประโยชน์ในการใช้สอยของลูกค้า เรียกสั้นๆ ว่า ถูกใจลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นกาลเวลาใด แต่เมื่อนำไปปฏิบัติในด้านกายภาพ อาจมีปัญหาทางด้านรูปทรงที่ต้องสนองการใช้สอย แต่ในทางจิตก็ต่างจิตต่างใจ ส่วนในการแก้ไขปัญหาด้านกายภาพต้องมีการลงมติด้านรูปทรง หรือความเหมาะสมในการใช้สอย แต่ทางด้านจิตใจ

นั้น ไม่มีการบังคับ แนวคิดเรื่องความงามที่เป็นสภาวะนั้นไม่มีความจำเป็นต้องปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลง แต่จำเป็นต้องมีการศึกษาเชิงลึกเพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตใจ เพราะรูปแบบสมบูรณ์ มีอุดมคติ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราประสบได้สมบูรณ์แบบอย่างที่ดี

2. ความงาม เป็นอัตวิสัย พระผู้เป็นเจ้า (ในศาสนาคริสต์) เป็นองค์ศิลปินพระองค์แรก แต่ไม่ได้หมายความว่า พระองค์สร้างสภาวะที่ไม่น่ารัก ไม่น่างดงาม (Coomaraswamy, Ananda K., 2019) ในแง่นี้ อานันท์ เค. คูมาราสวามี มองความงามเป็นอัตวิสัย ดังที่ David Hume (Hume, David, 1894) กล่าวว่า “ความงามไม่อยู่ในตัวของเอง แต่อยู่ในจิตใจที่ใคร่ครวญถึงสิ่งนั้นในบุคคลนั้น ๆ อัตวิสัยเป็นกลุ่มของการรับรู้ ประสบการณ์และความเข้าใจส่วนตัว หรือโดยเฉพาะต่อวัฒนธรรมประเพณี แนวปฏิบัติรวมถึงความเชื่อมโยงต่อปรากฏการณ์ภายนอก จุดแข็งของแนวคิดเรื่องความงามเป็นอัตวิสัย อยู่ที่การรับรู้ความงามรอบข้างหรือเป็นผู้สร้างสรรค์ความงามเอง แต่จุดด้อยของความงามเชิงอัตวิสัยอยู่ที่ความงามรอบข้าง อาจมิใช่ความจริง แต่มาจากจินตนาการ หรือเราไม่มีความรู้ด้านศิลปะและความงาม แต่หลงใหลใช้ตนเองเป็นบรรทัดฐานในการวัดความงาม น่าเชื่อถือได้น้อยเพราะอารมณ์ ความชอบและความไม่ชอบของมนุษย์ มักเป็นอุปสรรคระดับต้น ๆ ในการตัดสินสิ่งต่าง ๆ ความงามเป็นอัตวิสัยนั้นไม่สมดุล เพราะชาวอัตวิสัย ความที่จะสมดุลต้องมีการประเมินทั้งด้านบวกและด้านลบ (อัตวิสัย กับ วัตถุวิสัย) เพราะเราตัดสินจิตใจใครไม่ได้ อีกทั้งความงามมิใช่เป็นเพียงอัตวิสัย แต่เป็นทั้งวัตถุวิสัยด้วยที่ทำให้เราได้เห็นความงามภายนอก ได้เห็นคุณค่า ได้สัมผัส ได้ชื่นชมจากสายตา ได้พบความปิติ หากชื่นชอบศิลปะกับความงาม ฯลฯ นัยสำคัญของความงามที่เป็นอัตวิสัย ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวนั้นคือ ทำให้ผู้ชมมีทัศนะว่า ความงามไม่อยู่ในตัวของเอง หรือทำให้ลดละเลิกวัตถุนิยม แต่ต้องใคร่ครวญด้านดี ด้านเสียของสิ่งนั้นจากการรับรู้ทดสอบเพื่อให้ได้ประสบการณ์และความเข้าใจส่วนตัว โดยเฉพาะต่อวัฒนธรรมประเพณี เมื่อนำมาเชื่อมโยงสู่วัฒนธรรมประเพณีที่เป็นปรากฏการณ์ภายนอก ย่อมมีปัญหา หากขาดการรับรู้ การเรียนรู้ ประสบการณ์ ความเข้าใจในพื้นฐานปรากฏการณ์ภายนอกและเพื่อเอาชนะปัญหาดังกล่าวเหล่านี้ ก่อนอื่นต้องปรับทัศนคติของตนเอง ยอมรับว่าตัวเราหรือสังคมแบบเรา หรือขนบธรรมเนียมประเพณีที่เรา มีไหมแต่เรา เราต้องปรับทัศนคติพร้อมเรียนรู้สังคมและขนบธรรมเนียมประเพณีอื่น ๆ ที่มีความงามไม่แพ้ของเรา ความงามแบบอัตวิสัยทำให้เราปรับทัศนคติการรับรู้และการมองแบบนักสุนทรียศาสตร์นั้น ไม่ได้เป็นเพียงกระบวนการทางความรู้ความเข้าใจ เท่านั้น แต่ยังรวมถึงความรู้สึกที่ต้องศึกษาด้วย ดังที่ อินเนส ชินด์เลอร์ และคณะ (Schindler I, Hosoya G, 2023) ได้สรุปไว้เป็นเครื่องมือใหม่ที่มีความละเอียดและประยุกต์ใช้ได้หลากหลายบริบทมันช่วยให้เราเรียนรู้ “ลายเซ็นต์อารมณ์” ของการรับรู้ความงามได้อย่างละเอียด ครอบคลุมทั้งความงดงาม ความตื่นเต้น ความสนใจ ความสุข หรือแม้แต่ความเบื่อและความง

3. ความงาม เป็นอชฌัตติกญาณ/สหัชญาณ อานันท์ เค. คูมาราสวามี กล่าวว่า ความงามต้องมีทั้งเสน่ห์ต่อความตั้งใจและต้องเหมาะแก่การนำไปใช้สอย ซึ่งมาจาก 4 ประเด็นได้แก่ 1) สหัชญาณสุนทรียศาสตร์ อันเป็นต้นกำเนิด 2) การแสดงให้เห็นสหัชญาณภายใน สามารถสร้างสรรค์วิสัยทัศน์แห่งความงาม 3) การบ่งชี้ถึงการแสดงให้เห็นสหัชญาณภายใน เห็นได้จากสัญลักษณ์ภายนอก ภาษาและกิจกรรม 4) ผลจากการกระตุ้น ด้วยการวิพากษ์ เพื่อให้เกิดการต่อยอดสหัชญาณตามประเพณีนิยม หรือเพื่อประเมินบางสิ่งบางประการ (Coomaraswamy, Ananda K., 2019)

อานันท์ เค. คูมาราสวามี ยอมรับว่าความงามอยู่ทุกหนทุกแห่ง แต่มีใช้หาได้ในทุกหนทุกแห่ง” สามารถทำให้ผู้ชมเกิดอรรถกถาญาณได้ ข้อดีของความงามเป็นอรรถกถาญาณ/สหัชญาณ (Intuition) ทำให้เราเห็นแหล่งที่มาของอรรถกถาญาณในตัวเราเอง ทำให้เราสามารถสร้างวิสัยทัศน์ในประเด็นความงาม ทำให้เรารู้ว่า เรามีอรรถกถาญาณด้านใด ช่วยให้เราปรับปรุงตนเองได้ ส่วนข้อเสียของความงามเป็นอรรถกถาญาณคือ หากต้นกำเนิดเป็นพิษย่อมจะให้ผลเป็นพิษ (Phramaha Yota Payutto (Chaiworamankul), 2014) สิ่งตามมาคือ วิสัยทัศน์ที่เป็นพิษ ความคิดที่เป็นพิษและพัฒนาตนเองแบบสร้างแต่พิษคล้ายนักตรินิยม (Hedonists) แนวคิดความงามเป็นอรรถกถาญาณ ขาดคุณภาพทางความคิดเพราะเราพบความงามได้ แต่มักตกเป็นทาสความน่ารักที่อาบไปด้วยเสน่ห์ทางเทคนิคอย่างเช่น นักตรินิยม (Hedonists) ดังนั้น อย่าได้หลงอยู่กับความงามเป็น อรรถกถาญาณ แต่ต้องเสริมความรู้อื่น ๆ ทั้งภายใน-ภายนอก เพราะความรู้ทำให้งานและผลงานสวยงาม ความงามคือคุณสมบัติของการมีสติปัญญาดี (Intelligibility) และความงามมีความสว่างเจิดจ้าในตัวเอง (Coomaraswamy, Ananda K.,1956) ส่วนพระพุทธศาสนา พบว่า อรรถกถาญาณ/สหัชญาณ เป็นความรู้ในจิตใจของความรู้ที่เกิดขึ้นทันทีและทำให้ใช้คำว่า อรรถกถาญาณ/สหัชญาณ อยู่เหนือกระบวนการทางจิตเหนือการคิดที่มีสติ เนื่องจากความคิดที่มีสติ ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลของจิตได้สำนึก หรือทำให้ข้อมูลดังกล่าวเป็นรูปแบบที่สื่อสารกันได้ (Ajahn Sumedho, 2023)

4. ความงาม เป็นอรรถกถาประโยชน์ อานันท์ เค. คูมาราสวามี ยกย่องความจริงแต่ไม่เคยคิดว่า ความงามเทียบเท่าความจริงได้แต่มีทัศนะว่าความงามคือ ความจริงที่มีเสน่ห์ มีความงาม มีความจริงและมีความดี ซึ่งล้วนเป็นส่วนหนึ่งของหลักการเดียวกัน โดยแยกจากกันไม่ได้ (Alisha Ibkar, 2014) สำหรับอานันท์ เค. คูมาราสวามี เน้นว่าหลักความงามต้องประกอบด้วย 1) งานศิลปะ (ที่สวยงาม) ที่อธิบายความเป็นจริงและแสดงออกในรูปแบบสำคัญ ๆ 2) รูปแบบและเนื้อหาของงานศิลปะ (ที่สวยงาม) ไม่ได้อยู่เพียงการมองเห็น แต่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างความคิดในอุดมคติ ซึ่งนำไปสู่การสื่อสารถึงความจริง หากความงามคือ ความจริงที่มีเสน่ห์ มีความงาม เป็นความจริงและความดี รวมถึงหลักความงามต้องอธิบายถึงความเป็นจริงในรูปแบบสำคัญต่าง ๆ พร้อมสร้างความคิดในอุดมคติ ซึ่งนำไปสู่การสื่อสารถึงความจริง แล้วนับว่าแนวคิด ความงามและความจริงขัดแย้งทางกฤษฎมูล แต่ในทางตรงกันข้ามจุดอ่อนของความงามนั้นขึ้นอยู่กับความชอบของแต่ละคน เสน่ห์ของคนเอเชียต่างจากเสน่ห์ของชาวยุโรป แม้กระทั่งความดี หากต่างกันที่พื้นฐาน ยังต่างกันให้คำนียามความดี ยิ่งประเด็นความจริงแล้วที่เรายกย่องว่า ความจริงเป็นสิ่งที่ไม่ตาย แต่คนพูดความจริงอาจตายได้ เช่น อาชีพแพทย์ที่ต้องอดใจอดใจอธิบายแบบขี้น้ำเลียบเมือง (ไม่กล้าบอกความจริงกับคนไข้ เช่น คนไข้เป็นโรคมะเร็ง เป็นต้น) ดังนั้นแนวคิดความงามและความจริง ไม่น่าจะมีความสมดุลเพราะความงามเป็นलगเนื้อชอบलगยา ส่วนความจริงนั้นเป็นเลศ แต่บ่อยครั้งคนพูดความจริงอาจอันตรายถึงแก่ชีวิตหากพูดนอกบริบท ตัวเลือกที่ควรนำมาพิจารณาคือ ความงามกับความดี ด้วยความงามเป็นสภาวะเป็นอรรถกถาญาณและเป็นอรรถกถาญาณ ส่วนความดีนั้นนอกจากผู้มีศีลธรรมและมีจริยธรรมเท่านั้น ที่จะทำความดี ผู้ดำเนินชีวิตตามกฎทอง จงกระทำต่อผู้อื่นเหมือนท่านต้องการให้คนอื่นกระทำต่อตัวท่าน แนวคิดความงามและความจริงให้คุณประโยชน์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งยังให้สังคมมนุษย์ไม่ประสพวิกฤติทางสังคม หรือหากเผชิญกับภัยที่จะรุนแรง และทุก ๆ สถาบันในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะนักการเมืองในทุก ๆ ประเทศ

5. ความงาม เป็นความจริงและความงาม ประสบการณ์ของมนุษย์จากอินเดียโบราณ จนถึงปัจจุบัน แม้จะมีความหลากหลายทางปรัชญา แต่ก็เป็นที่น่าแปลกใจระดับหนึ่งเกี่ยวกับความสอดคล้องในประเด็นธรรมชาติและความสำคัญของสุนทรียศาสตร์ พร้อมทั้งความพึงพอใจทางสุนทรียศาสตร์ เรื่อง “รส” ดังที่กล่าวข้างต้น คล้ายกับ “ความจริง” และ “ความดี” (Goodness) “รส” คือ ความงาม และเป็นส่วนหนึ่งของเหตุผล ความสัมพันธ์ของ “รส” กับความจริงยังคงเป็นเนื้อหาหลักในการพิจารณา ถึงแม้บทบาทเฉพาะของ “รส” จะแสดงออกในจิตวิญญาณของมนุษย์ ซึ่งขึ้นอยู่กับสมมุติฐานทางอภิปรัชญา (Metaphysics) ไม่ว่าจะเป็นปรัชญาทวินิยมหรือไม่เกี่ยวกับทวินิยมก็ตาม (เช่น เอกนิยม) ฯลฯ “รส” เป็นเรื่องของคุณค่าชั้นสูง เป็นศูนย์กลางเกี่ยวกับประสบการณ์ของมนุษย์ ซึ่งรวมเอาเรื่องเพศเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย เรื่องดังกล่าวมีแนวทางของตนท่ามกลางเรื่องอื่น ๆ ด้านจิตวิญญาณ “รส” ความปลาบปลื้มพึงใจทางสุนทรีย์เคล้าคลอไปกับความรู้สึกซาบซึ้งในการร่ายรำและการละคร ได้รับการกล่าวถึงในคัมภีร์อุปนิษัท (Upanishads) และบางครั้งถูกอ้างในเชิงเปรียบเทียบได้กับ “ความเข้าใจหรือเข้าถึงความจริงระดับอันติมะ [ความจริงอันสูงสุด] ความแตกต่างระหว่าง “รสทางสุนทรียศาสตร์” กับ “การเข้าถึงพรหมมันเกี่ยวกับรูปลักษณ์ของสิ่งสมบูรณ์” กลายเป็นประเด็นปัญหาทางปรัชญาที่สำคัญ “รส-ลีลา” ของพระกฤษณะ การร่ายรำด้วยความรักของพระองค์กับพระนางราธา คือ คำตอบหนึ่งของปัญหาทั้งหลายเหล่านี้และน้อมนำสู่การพัฒนาทางปรัชญาเกี่ยวกับประเภทต่าง ๆ ของความรัก ความเพลิดเพลินดังกล่าวนำไปใช้กับรสชาติอาหาร “รสชาติ” ที่เกิดขึ้นจากการเตรียมการอย่างเหมาะสม ด้วยส่วนผสมและคุณภาพของเครื่องปรุงและส่วนผสมต่าง ๆ อันที่จริง “รส” ในเชิงทฤษฎี คือ สิ่งที่มีได้มีการสนทนาออกมาเป็นคำ ๆ อย่างได้ใจความ จึงไม่น่าจะก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างกระจ่างชัดนัก ตามที่บรรดาผู้ประพันธ์ต้องการหรือมีความรู้ รวมทั้ง “โดยนำเอาความรู้ลึกในทางศาสนาเกี่ยวกับภาวะสันติ/สงบ โดยเฉพาะ ซึ่งเกิดขึ้นจากภาวะ ความเหนื่อยหน่ายเกี่ยวกับความสุขทางกาม หรือความเพลิดเพลินสนุกสนานทางโลก

6. วิเคราะห์เกณฑ์การตัดสินความงามของ อานันทะ เค. คูมาราสวามิ ในเกณฑ์การตัดสิน “ความงาม” อานันทะ เค. คูมาราสวามิ กล่าวว่า การตัดสินชิ้นงานขึ้นอยู่กับการศึกษา 4 ประเด็น ได้แก่ 1) สหัชญาณด้านสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic intuition) 2) การแสดงให้เห็นสหัชญาณภายใน 3) การบ่งชี้ถึงการแสดงให้เห็นสหัชญาณภายในและสัญลักษณ์ภายนอก และ 4) ผลจากการกระตุ้นด้วยการวิพากษ์ที่จริงจัง (Coomaraswamy, Ananda K., 1957) อานันทะ เค. คูมาราสวามิ เน้นว่า ศิลปะและความงาม นั้น ดึงตามประเภทของตัวศิลปะเอง และท้ายที่สุดอยู่ที่ผู้รับชม เพราะ “มนุษย์เป็นผู้วัด (ตรวจสอบ) ในทุก ๆ สิ่ง (Mark, Joshua J., 2023) แต่อานันทะ เค. คูมาราสวามิ มีทัศนะว่าเอาศีลธรรมมาตัดสินศิลปะและความงามไม่ได้ เพราะศิลปะไม่ใช่การกระทำ แต่เป็นความรู้หรืออำนาจประเภทหนึ่ง ที่สามารถสร้างสิ่งต่าง ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นทางดี หรือในทางชั่ว ศิลปะที่ใช้สร้างประโยชน์ใช้สอย ตัดสินด้วยศีลธรรมไม่ได้ แต่เป็นความรู้แบบหนึ่ง (Coomaraswamy, Ananda K., 1956) จุดแข็งของเกณฑ์การตัดสินความงาม อานันทะ เค. คูมาราสวามิ คือให้ตัดสินที่ต้นกำเนิด (สหัชญาณด้านสุนทรียศาสตร์) การแสดงให้เห็นสหัชญาณภายใน หรือความรู้แจ้ง ความสัมพันธ์การรู้แจ้งภายในกับความรู้ภายนอกรอบกายและใช้การวิพากษ์ เพื่อพัฒนาความงามต่อไป แต่จุดอ่อนของเกณฑ์การตัดสินความงาม (มีเสน่ห์ มีความงาม มีความจริงและความดี) จะต้องยอมรับวัตถุดิบของ

แต่ละบุคคล ทั้งยังไม่นำเอาแง่ศีลธรรมมาพิจารณาประกอบด้วย ทั้งที่ความงามต้องมีความจริงและความดีที่บังเกิดจากความรู้อย่างภายในที่บริสุทธิ์

จากประเด็นดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เกณฑ์การตัดสินความงามของ อานันท์ เค. คูมาราสวามี ยังขาดความสมดุลโดยน่าจะพิจารณานำเอากฎเกณฑ์ของ St. Thomas Aquinas เข้ามาด้วย ซึ่งได้แก่ ฤทธภาพ (Actuality) สัดส่วน (Proportion) ปรากฏความอัมเิบ (Radiance) และเอกภาพ (Wholeness/ความครบถ้วนบริบูรณ์) รวมถึงความประณีต (Sublimity) ความสง่างาม (Grace) ความสละสลวย (Elegance) และความน่ารัก (Prettiness) ของเพลโตและอริสโตเติล ในช่วงปี ค.ศ. 2005 แบร์รี่ เก้าท์ (Berys Gaut) ได้นำมาประยุกต์เป็น 10 เกณฑ์การตัดสินได้แก่ 1) มีคุณสมบัติด้านสุนทรียภาพเชิงบวก ซึ่งประกอบด้วยความงามและอนุพันธ์ความงาม 2) แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ 3) ทำลายสติปัญญา 4) มีความซับซ้อนและสอดคล้องกันตามตำรา 5) มีความสามารถในการถ่ายทอดความหมายที่ซับซ้อน 6 แสดงให้เห็นมุมมองส่วนตัว 7) เป็นการฝึกจินตนาการเชิงสร้างสรรค์ 8) เป็นสิ่งประดิษฐ์หรือผลงานอันเป็นผลผลิตของทักษะระดับสูง 9 อยู่ในรูปแบบศิลปะที่จัดตั้งเกณฑ์ขึ้นและ 10) เป็นผลผลิตของความตั้งใจที่จะสร้างผลงานศิลปะ (Gaut, Berys, 2022) หากพิจารณาในภาพรวม เกณฑ์การตัดสินความงามของ อานันท์ เค. คูมาราสวามี ยากที่จะทำได้เพราะเป็นอัตวิสัยและการรู้แจ้งเรื่องความงาม มิใช่ทำได้ง่ายเว้นแต่ผู้เชี่ยวชาญทั้งงานความงามและงานศิลปะเท่านั้น เพราะผู้ไม่มีประสบการณ์หรือเชี่ยวชาญ อาจถอดใจง่าย เพราะผลงานจะไม่ตรงตามใจที่ปรารถนา ดังนั้น ผู้สนใจความงามและศิลปะ จำต้องเข้าเรียนและศึกษาเป็นการเฉพาะ ท้ายที่สุดแนวคิดเกณฑ์การตัดสินความงามของอานันท์ เค. คูมาราสวามี ควรมีการหยิบยกขึ้นมาพิจารณาใหม่ เพื่อปรับปรุงแก้ไขและทำการวิจัยเพิ่มเติมต่อไป

7. วิเคราะห์อรรถประโยชน์ในแนวความคิดความงามของ อานันท์ เค. คูมาราสวามี

อานันท์ เค. คูมาราสวามี กล่าวว่า “มหาวินิจฉัยไม่ได้สวยงามเท่าเครื่องบิน... เพลงสวดมนต์ (Hymn.) สวยงามกว่าสมการทางคณิตศาสตร์ ... แสดงออกหรือไม่แสดงออก เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม วัตถุประสงค์ [ศิลปะที่มีความงามในแต่ละชั้นมีวัตถุประสงค์ในตัวของมันเอง]” (Coomaraswamy, Ananda K., 1977) ประโยชน์ของความงามทำให้แนวคิดเรื่อง 'การนำไปใช้ประโยชน์' สมบูรณ์และครอบคลุมไม่เพียงแต่การปฏิบัติงานจริงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการลงมือทำอย่างสุดฝีมือและทำด้วยความพอใจเป็นพิเศษ (Coomaraswamy, Ananda K., 1977) อานันท์ เค. คูมาราสวามี (Coomaraswamy, Ananda K., 2016) เขาเห็นด้วยกับ St. Thomas Aquinas โดยกล่าวว่า หากขาดศิลปะ (และความงาม) ย่อมหาประโยชน์ใด ๆ อะไรไม่ได้ หมายความว่า ศิลปะ (และความงาม) ที่สร้างสรรค์ไม่ดี ไม่เหมาะสมก็ไร้ประโยชน์ จุดแข็งของอรรถประโยชน์ตามแนวความคิดในความงามของ อานันท์ เค. คูมาราสวามี อยู่ที่ความเชื่อที่ว่า ศิลปะมีความงามในแต่ละชั้น มีวัตถุประสงค์ในตัวของมันเองอย่างสมบูรณ์และครอบคลุม เช่น โบสถ์ เครื่องบิน บทสวด สูตรคณิตศาสตร์ ดาบ มีดผ่าตัด ฯลฯ แต่จุดอ่อนของอรรถประโยชน์ตามแนวความคิดในความงามของ อานันท์ เค. คูมาราสวามี มีอยู่ที่การใช้ศิลปะและความงามผิดวัตถุประสงค์ เช่น โบสถ์ใช้เป็นห้องสุมพวกรทชน (คนพาล) เครื่องบินนำไปใช้ทิ้งระเบิดกับคนต่างลัทธิกัน บทสวดนำไปดัดแปลงให้กับลัทธิเต๋าเถรวาท สูตรคณิตศาสตร์นำไปสร้างการขโมยข้อมูล ดาบนำไปใช้ประหารคนที่เห็นต่างไป มีดหมอนำไปเชือดภรรยา หรือสามี คนดีมีศีลธรรมของตน เราควรพิจารณาว่า เราต้องเลือกทบทวนภาพความ

รุนแรงที่ก่อให้เกิดความรุนแรง (Journal Editor, 1918) แต่เราต้องสร้างผลงานความงาม ความจริง และความดี เพื่อให้เกิดความงาม ความจริงและความดี นัยสำคัญในอรรถประโยชน์แนวความคิดความงามของ อานันทะ เค. คูมาราสวามี ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ควรเป็นความงามความเป็นธรรมชาติที่สัมผัสได้ (Organic Tactility Orientedness) สร้างหรือกระตุ้นหน้าที่นิยม (Empathetic Functionalism Catalyst) เป็นความงามที่เป็นชีวประดิษฐ์ (Bionic Beauty Orientedness) เพื่อสร้างความเป็นธรรมและมีจริยธรรม (Moral and Ethical Mind Construct) และศิลปะและความงามย่อมต้องสำเนียงถึงความจำเป็นและมีอรรถประโยชน์เพื่อการใช้สอย หากศิลปะและความงามไร้ประโยชน์ แต่กลับทรูทร่า ย่อมละเลยหน้าที่สูงสุดของตนโดยสิ้นเชิง เพราะไม่สนใจคุณค่าอันทรงอัจฉริยภาพของศิลปะและความงาม แต่ผู้วิจัยมีทัศนะว่าไม่มีครูท่านใด จะละเลยคุณค่าอันทรงอัจฉริยภาพของวิชาศิลปะและความงามและคงไม่เลียนแบบศาสนากิจเพียงเฉพาะในวันอาทิตย์ หรือวันโกวันพระ หรือจะสวดซาร่าห์ (นามาซ/ละหมาด) ของอิสลามวันละ 5 ครั้งเพียงเท่านั้น ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นด้วยกับอานันทะ เค. คูมาราสวามี ที่ว่า มายาของศิลปะสมัยใหม่นั้น กลับเป็นฐานความอยากที่อยู่เหนือเหตุผลและความเห็นแก่ตัว (Coomaraswamy, Ananda K., 2016) ดังนั้นอรรถประโยชน์แนวความคิดในความงามของ อานันทะ เค. คูมาราสวามี ต้องการให้มีการหยิบยกขึ้นมาพิจารณาใหม่และต้องมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

แนวความคิดเรื่องความงามของ อานันทะ เค. คูมาราสวามี (Ananda K. Coomaraswamy) ถือเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดปรัชญาศิลปะเชิงจิตวิญญาณที่ผสมผสานความคิดตะวันออกและตะวันตกเข้าด้วยกัน โดยมุ่งเน้นศิลปะในฐานะการแสดงออกทางจิตวิญญาณของมนุษย์ มิใช่เพียงเพื่อความบันเทิงหรือความงามภายนอกเท่านั้น แนวความคิดนี้ได้รับข้อวิจารณ์จากหลากหลายแง่มุม ดังนี้

1. อุดมคตินิยม (Idealism) เกินขอบเขตของศิลปะ คูมาราสวามี (Coomaraswamy, A. K., 1908) มีทัศนะว่าความงามแท้จริงคือ “ความจริง” หรือ “ความดี” ในเชิงจิตวิญญาณที่ปรากฏผ่านงานศิลปะ แนวคิดนี้ถูกวิจารณ์ว่าเป็นอุดมคตินิยมที่อาจละเลยบริบททางสังคม วัตถุประสงค์ทางศิลปะที่หลากหลาย และความงามที่ไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์กับศาสนาหรือจิตวิญญาณเสมอไป นักวิจารณ์ เช่น Herbert Read มองว่าศิลปะมีความหลากหลายมากกว่าเพียงการสะท้อน “สัจจะนิรันดร์” ตามแนวทางจิตวิญญาณ (Read, H., 1931).

2. ความเป็นเอกภาพนิยมทางวัฒนธรรม (Cultural Essentialism) เข้ามักเปรียบเทียบศิลปะของยุคโบราณหรือตะวันออกว่า “สูงส่ง” กว่าศิลปะตะวันตกสมัยใหม่ ซึ่งอาจนำไปสู่การมองว่าวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งมีคุณธรรมเหนือกว่าวัฒนธรรมอื่นอย่างไม่เป็นธรรม (Coomaraswamy, A. K., 1923) ในประเด็นนี้ Arthur Danto ตั้งข้อสังเกตว่า คูมาราสวามีอาจมองศิลปะในกรอบ “อารยธรรมตะวันออก” ด้วยความโรแมนติก จนขาดการวิเคราะห์พลวัตทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงภายในของวัฒนธรรมนั้นๆ (Danto, A. C., 1997)

3. การปฏิเสธความเป็นปัจเจกและศิลปะสมัยใหม่ เขาค่อนข้างวิจารณ์ศิลปะสมัยใหม่ (Modern Art) และแนวคิดของ “ศิลปะปัจเจก” ว่าเป็นผลของความวิบัติทางวัฒนธรรม แนวคิดนี้ถูกมองว่าปิดกั้นการแสดงออกของมนุษย์ในเชิงสมัยใหม่ ซึ่งศิลปะอาจไม่จำเป็นต้องมีจุดมุ่งหมายทาง

ศาสนาหรืออิงโครงสร้างศีลธรรมแบบดั้งเดิม นักทฤษฎีเชิงสังคมบางคน เช่น John Berger อาจแย้งว่า ศิลปะยุคใหม่สะท้อนความขัดแย้งและภาวะวิกฤตของมนุษย์ในยุคอุตสาหกรรม ซึ่งก็มีคุณค่าในตัวเอง (Berger, J., 1972)

4. การเน้น “หน้าที่ทางศาสนา” ของศิลปะ कुमारาสวามีมองว่างานศิลปะควรทำหน้าที่ในการนำพามนุษย์กลับคืนสู่ความจริงทางจิตวิญญาณ ข้อวิจารณ์คือ การมองเช่นนี้อาจตีกรอบศิลปะในมิติศาสนาเท่านั้น และละเลยศักยภาพของศิลปะในฐานะเครื่องมือในการวิพากษ์ วิจารณ์ หรือสร้างสรรค์ทางสังคม (Read, H., 1960)

5. มุมมองเชิงอนุรักษ์นิยม แนวคิดของเขาได้รับการมองว่าอนุรักษ์นิยมสูง เช่น การยกย่องศิลปะในยุคก่อนอุตสาหกรรมว่าเป็น “ของแท้” ในขณะที่ศิลปะสมัยใหม่ถูกตำหนิว่าเป็นของปลอม ข้อวิจารณ์นี้ชี้ให้เห็นถึงความไม่ยืดหยุ่นในการเข้าใจวิวัฒนาการของวัฒนธรรมและศิลปะร่วมสมัย (Danto, A. C., 1997)

จะเห็นได้ว่า แนวความคิดเรื่องความงามของ कुमारาสวามีมีคุณูปการอย่างมากต่อการฟื้นคืนคุณค่าทางจิตวิญญาณของศิลปะในโลกสมัยใหม่ โดยเฉพาะในบริบทตะวันออกและศาสนา แต่ก็มีข้อจำกัดจากการเน้นจิตวิญญาณและศาสนาเป็นหลัก โดยละเลยพลวัตทางสังคมและความหลากหลายของวัฒนธรรมร่วมสมัย ทำให้ถูกวิจารณ์ว่าเป็นแนวคิดแบบอุดมคตินิยมและอนุรักษ์นิยม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ภาพประกอบ 1 ความงามของ อานันท์ เค. कुमारาสวามี

จากแผนภาพแนวความคิดด้านบน มีอธิบายดังนี้

1. การตีความศิลปะในฐานะ “เครื่องมือทางสังคม” ควบคู่กับ “เครื่องมือทางจิตวิญญาณ” แม้ कुमारาสวามีจะเน้นมิติทางจิตวิญญาณของศิลปะเป็นหลัก การวิพากษ์แนวคิดของเขาทำให้เกิดองค์

ความรู้ใหม่คือ การยอมรับว่าศิลปะสามารถมีบทบาททั้งในฐานะสิ่งศักดิ์สิทธิ์และในฐานะเครื่องมือของการสื่อสารสังคม

2. ความงามในเชิงพุทธวัฒนธรรมและปัจเจกนิยม แนวคิดของคุมาราสวามีจุดประกายให้เกิดการตั้งคำถามว่า “ความงามคืออะไร” ในโลกที่เต็มไปด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการนิยามตนเองของศิลปิน องค์ความรู้ใหม่คือการมอง “ความงาม” ว่าไม่ใช่สิ่งสัมบูรณ์ หากแต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างและกำหนดตามบริบททางวัฒนธรรม ปัจเจก และประวัติศาสตร์

3. การพัฒนาแนวคิด “ความงามร่วมสมัย” ขัอกเถียงกับคุมาราสวามีส่งผลให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ในเชิงแนวคิด “ความงามร่วมสมัย” ซึ่งเน้นการรับรู้ของผู้ชม บริบททางสังคม วัตถุประสงค์ของศิลปิน และระบบการผลิตในศิลปะ ความงามจึงไม่ใช่ “แก่นแท้ทางจิตวิญญาณ” เพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็น “ผลิตภัณฑ์ของอำนาจ ความขัดแย้ง และการต่อรองเชิงวัฒนธรรม”

ดังนั้น แนวคิดของคุมาราสวามีจึงมีทั้งมิติที่ถูกตั้งคำถามและมิติที่สร้างแรงบันดาลใจ การวิพากษ์แนวคิดของเขาทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับความงามในฐานะ “พื้นที่ต่อรอง” ระหว่างจิตวิญญาณกับสังคม ความเป็นสากลกับความเป็นท้องถิ่น และอุดมคติกับความจริงร่วมสมัย

บทสรุป

ในงานนี้ ผู้วิจัยเห็นด้วยกับแนวคิดของอานันท์ เค. คุมาราสวามี เพราะมองว่าความงามเป็น “การปรากฏของความจริงสูงสุด” ไม่ใช่เพียงความพึงพอใจทางประสาทสัมผัส แนวคิดนี้ช่วยรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของศิลปะจากการถูกลดทอนเป็นสินค้า โดยเน้นความกลมกลืนและระเบียบที่สะท้อนคุณค่าเชิงอภิปรัชญา ความงามในทัศนะของคุมาราสวามีไม่ใช่สิ่งสัมพัทธ์ แต่เชื่อมโยงกับสภาวะสูงสุดของจิต ความจริง และความสุขอมตะ ศิลปะจึงมีบทบาทเป็นสะพานเชื่อมมนุษย์กับความจริงสูงสุดในยุคที่ศิลปะถูกครอบงำด้วยตลาด แนวคิดนี้เป็นคำเตือนวัฒนธรรมสำคัญว่าศิลปะไม่ควรละทิ้งหน้าที่ทางจิตวิญญาณ เมื่อเปรียบเทียบกับเพลโตและอริสโตเติล ความงามของคุมาราสวามีต่างออกไป เพราะไม่ใช่อุดมคติในโลกแห่งแบบหรือคุณสมบัติที่สะท้อนพระเจ้า แต่คือภาวะศักดิ์สิทธิ์ที่แสดงออกผ่านศิลปะเพื่อความหลุดพ้น อย่างไรก็ตาม ทั้งสามต่างเห็นพ้องว่าความงามเป็นสิ่งสัมบูรณ์ เชื่อมโยงกับความดี ความจริง และการยกระดับจิตวิญญาณของมนุษย์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 หน่วยงานทางการศึกษาควรสนับสนุนการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องความงามของคุมาราสวามีในหลักสูตรต่าง ๆ เช่น ปรัชญา ศิลปะ และการศึกษาเชิงจิตวิญญาณ โดยมุ่งเน้นการให้ความรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างศิลปะและจิตวิญญาณอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้นักเรียนและนักวิจัยสามารถเข้าใจความงามในมิติที่ลึกซึ้งและสัมพันธ์กับโลกแห่งความจริงทางศาสนาและปรัชญา

1.2 ควรมีการส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมในระดับชาติและท้องถิ่น โดยให้การศึกษและการสนับสนุนที่เน้นคุณค่าทางศิลปะในมุมมองที่คุมาราสวามีเสนอ ซึ่งมุ่งเน้นการรักษาความงามที่มีความศักดิ์สิทธิ์และไม่ใช่เพียงแค่ความงามทางกายภาพ การสร้างความเข้าใจในมุมมองเช่นนี้จะช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและศิลปะอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาว่าแนวคิดเรื่องความงามในฐานะ "การเปิดเผยความจริง" ของคুমาราสวามีถูกนำมาปรับใช้หรือมีอิทธิพลต่อแนวทางศิลปะไทยหรือการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยในระดับนโยบายหรือทางปฏิบัติอย่างไร

2.2 ควรศึกษาว่าแนวคิดความงามแบบ “ศักดิ์สิทธิ์” ของคুমาราสวามีสามารถมีบทบาทหรือถูกวิจารณ์อย่างไรในโลกของศิลปะร่วมสมัยซึ่งเน้นเสรีภาพส่วนบุคคล ความไม่แน่นอน และแนวคิดโพสต์โมเดิร์น

เอกสารอ้างอิง

กำจร สุนพงษ์ศรี. (2556). *สุนทรียศาสตร์: หลักปรัชญาศิลปะ ทฤษฎีทัศนศิลป์ ศิลปะวิจารณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Coomaraswamy, Ananda. K.. (1956). *Christian and Oriental Philosophy of Art*. New York: Dover Publications Inc..

Coomaraswamy, Ananda. K.. (1957). *The Dance of Shiva: Fourteen Indian Essays*. New York: the Sunwise Turn, Inc.

Coomaraswamy, Ananda. K.. (1977). *Traditional Art and Symbolism*. Princeton: Bollingen.

Coomaraswamy, Ananda. K.(2016). *Chapter IV: What Is the Use of Art Anyway? Two broadcasts for the Museum of Fine Arts*. by A. Graham Carey and John. Howard Bens on as a John Stevens Pamphlet.

Coomaraswamy, Ananda. K. (2019). *That Beauty Is a State in The Dance of Shiva*. edited by Edward E. Cooper. NJ: USA, Wiley Blackwell.

Coomaraswamy, Ananda K.. (2022). *Forgotten Books (formerly titled Why Exhibit Works of Art*, [Online], Source: www.forgottenbooks.com, [April 7, 2022]

Berger, J. (1972). *Art and revolution: Ernst Neizvestny, end of an era*. New York: Pantheon.

Danto, A. C. (1997). *After the end of art: Contemporary art and the pale of history*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Read, H. (1931). *The meaning of art*. London: Faber & Faber.

Read, H. (1960). *A concise history of modern painting*. London: Thames & Hudson.

Phramaha Yota Payutto (Chaiworamankul). (2014). Sexual Misconduct (kāmesu micchācāra) and Philosophical Implications of Sexual Deviance in Buddhist Literature and Contemporary Buddhist Sexual Ethics. *IABTC International Journal of Buddhist Thought & culture*. 22(2): 145-158.

Journal Editor. (1918). Mr. Corbett's Address. Prefixed to the First Number of his Register. *The Freeman's Journal*. (1918): 4.

- Hume, David. (1814). Of the Standard of Taste. *Essays Moral and Political*. London: George Routledge and Sons.
- Ajahn Sumedho. (2 0 2 3) . *Buddha*. [Online], Source: <https://buddhismnow.com/2013/08/07/buddha-by-ajahn-sumedho/on>. [August 7, 2023].
- Alisha Ibkar. (2 0 1 4). *Understanding Coomaraswamy's MHRD UGC ePG Pathshala: ENGLISH*. [Online], Source: <https://epgp.inflibnet.ac.in/> [March 19, 2014].
- Gaut, Berys. (2022). *The Cluster Account of Art Defended*. [Online], Source: <https://www.researchgate.net/publication/31438286> [May 3, 2022].
- Mark, Joshua J.. (2 0 2 3). “Protagoras of Abdera: Of All Things Man Is the Measure”. *World History Encyclopedia*. [Online], Source: <https://www.worldhistory.org/article/61/protagoras-of-abdera-of-all-things-man-is-the-meas/> [January 18, 2023].
- A.Raghuramaraju. (2023). *Ananda Kentish Coomaraswamy and Rabindranath Tagore: An Aesthetic Exploration*. Philosophy of Art and Aesthetics Online: Ambedkar University, Delhi Printing, [Online], Source: https://epgp.inflibnet.ac.in/epgpdata/uploads/epgp_content/S000027PH/P001110/M009033/ET/145456959214.22.1.pdf. [May 8, 2023]
- Schindler I. Hosoya G. (2 0 2 3). *Measuring aesthetic emotions: A review of the literature and a new assessment tool*. [Online], Source: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0178899>. [March 4, 2023]